Zákon o veřejné službě informační

Návrh zákona č. 21 podle seznamu zákonů Fóra lidu – prováděcí zákon k Občanské ústavě ČR (OIPD)

Fórum lidu · pracovní návrh ze dne 27. 10. 2026

Postavení návrhu: Zákon provádí čl. 7, 30, 63–68 a 66 odst. 4 Občanské ústavy. Upravuje Ministerstvo informací a Veřejnou službu informační, která poskytuje občanům pravdivé a úplné informace, provozuje veřejnoprávní televizi, rozhlas a internetová média, přenáší občanské rozpravy, vede evidenci obyvatel a statistiku a zahrnuje zpravodajskou službu. Upravuje také právo na informace, utajování a trestnost zištného veřejného lhaní. Vychází z autorovy Hlavy 4 (čl. 78, 82), Hlavy 1 (čl. 36, 39, 43), Hlavy 2 (čl. 53, 54) a z Východisek (bod 28) na forumlidu.cz/oipd. Schvalují jej občané v referendu.

NÁVRH

ZÁKON

ze dne …….. 20..

o veřejné službě informační a o právu na pravdivé informace

Občané České republiky se v referendu usnesli na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ – ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1 – Předmět úpravy

Tento zákon upravuje podle Občanské ústavy České republiky (dále jen „ústava“) poslání, organizaci a kontrolu Ministerstva informací a Veřejné služby informační, právo občanů na informace, utajování informací a odpovědnost veřejných služebníků za pravdivost.

§ 2 – Zásady

(1) Veřejní služebníci jsou povinni poskytovat občanům pravdivé, úplné a nezkreslené informace o věcech veřejných, zejména o veřejných výdajích, měně, bezpečnosti, zdraví a ochraně majetku (čl. 7 odst. 1 ústavy).

(2) Cenzura je nepřípustná (čl. 7 odst. 2 ústavy). Žádný veřejný služebník nesmí nařídit, aby byl projev občana nebo médií odstraněn, zablokován nebo upraven; obsah lze odstranit jen na základě rozhodnutí soudu v konkrétní věci, kterým soud shledá, že jeho šířením je páchán trestný čin.

(3) Sledování, profilování a hodnocení občanů podle jejich názorů je zakázáno.

ČÁST DRUHÁ – MINISTERSTVO INFORMACÍ

§ 3

(1) Ministerstvo informací zadává Veřejné službě informační úkoly podle vůle občanů, dozírá na plnění jejího poslání a odpovídá za její hospodárnost (čl. 64 odst. 1 ústavy). Do obsahu zpravodajství a pořadů nezasahuje.

(2) Ministra informací volí rozhodující občané v celostátní přímé volbě na 4 roky (čl. 64 odst. 2 ústavy).

(3) Ministerstvo má nejvýše 33 zaměstnanců (čl. 64 odst. 3 ústavy).

(4) Ministr každý rok předloží výroční zprávu o Veřejné službě informační pro občanské hodnocení podle čl. 90 ústavy.

ČÁST TŘETÍ – VEŘEJNÁ SLUŽBA INFORMAČNÍ

§ 4 – Ředitel

(1) Veřejnou službu informační řídí ředitel, kterého volí rozhodující občané v celostátní přímé volbě, kdykoli je funkce uprázdněna; ředitel osobně odpovídá za řádný chod služby (čl. 65 odst. 2 ústavy).

(2) Ministr informací nebo předseda Národní rady může navrhnout odvolání ředitele; o odvolání rozhodují občané v referendu (čl. 65 odst. 4 ústavy).

§ 5 – Složky

Veřejnou službu informační tvoří (čl. 66 odst. 4 ústavy)

a) veřejnoprávní média: Česká televize, Český rozhlas a veřejnoprávní internetové zpravodajství,

b) oddíl přenosů, který zajišťuje přenosy a záznamy občanských rozprav, audiencí, schůzí Parlamentu a Národní rady,

c) oddíl evidence obyvatel, matrik a osobních dokladů,

d) statistický úřad,

e) oddíl otevřených dat, který spravuje databáze institucí veřejné služby podle čl. 68 ústavy,

f) zpravodajská služba (Bezpečnostní informační služba),

g) úřad pro utajované informace.

§ 6 – Rozhodující zaměstnanci

(1) Rozhodujících zaměstnanců je nejvýše 66 (čl. 65 odst. 3 ústavy). Jsou jimi ředitel, jeho zástupce, šéfredaktoři České televize, Českého rozhlasu a veřejnoprávního internetového zpravodajství, vedoucí ostatních složek podle § 5 a 14 krajských vedoucích evidence obyvatel; další stanoví nařízení Národní rady, pokud celkový počet nepřekročí 66.

(2) Rozhodující zaměstnance volí rozhodující občané republiky, krajské vedoucí občané kraje, podle volebního zákona. Lze je kdykoli odvolat.

(3) Ostatní zaměstnanci se vybírají ve veřejné soutěži a nemají rozhodovací pravomoc.

ČÁST ČTVRTÁ – VEŘEJNOPRÁVNÍ MÉDIA

§ 7 – Poslání a nezávislost

(1) Veřejnoprávní média poskytují občanům pravdivé, úplné a vyvážené zpravodajství a prostor pro všechny názory. Za obsah odpovídá osobně volený šéfredaktor; ministr, ředitel ani Národní rada mu nesmějí ukládat, co má nebo nemá vysílat.

(2) Zpravodajství odděluje ověřené zprávy od názorů a komentářů; neověřená informace a názor musí být jako takové výslovně označeny.

(3) Každý, o kom bylo odvysíláno nepravdivé tvrzení, má právo na opravu ve stejném pořadu a ve stejném rozsahu do 7 dnů.

§ 8 – Povinné přenosy

(1) Veřejnoprávní média vysílají v přímém, nesestříhaném přenosu celostátní občanské rozpravy podle zákona petičního a o referendech a anketách (čl. 23 ústavy), schůze Parlamentu a Národní rady (čl. 44 a 61 ústavy) a sdělení prezidenta republiky a předsedy Národní rady o hrozbách (čl. 51 odst. 2 a čl. 58 odst. 2 ústavy). Úplné záznamy se trvale zveřejní.

(2) Ve volební kampani poskytnou všem kandidátům prostor za stejných podmínek (čl. 18 odst. 4 ústavy).

§ 9 – Financování

Veřejnoprávní média se hradí ze státního rozpočtu podle kapitoly Veřejné služby informační; rozhlasové a televizní poplatky se ruší. Občan se může vůči jejich financování vyslovit secesí podle zákona secesního. Reklama se ve veřejnoprávních médiích nevysílá.

ČÁST PÁTÁ – PRÁVO NA INFORMACE

§ 10 – Žádost o informace

(1) Každý má právo získat od kteréhokoli veřejného služebníka a instituce veřejné služby informaci o věcech veřejných, a to bezplatně a bez udání důvodu.

(2) Informace se poskytne neprodleně, nejpozději do 15 dnů. Informaci, která je již zveřejněna, lze poskytnout odkazem.

(3) Odmítnout poskytnutí lze jen z důvodů podle § 12; odmítnutí musí být písemné, odůvodněné a podepsané odpovědným služebníkem. Žadatel se může obrátit přímo na krajský soud, který rozhodne do 30 dnů.

§ 11 – Povinné zveřejňování

Každá instituce veřejné služby a každý územní celek zveřejňuje v databázi podle čl. 68 ústavy svou strukturu, jména a odpovědnost služebníků, smlouvy, platby, rozhodnutí a výsledky; údaje se zveřejňují v otevřeném, strojově čitelném formátu.

ČÁST ŠESTÁ – UTAJOVÁNÍ

§ 12

(1) Utajit lze jen informace, jejichž zveřejnění by ohrozilo život, zdraví, bezpečnost nebo soukromí konkrétních osob, zejména strategické obranné informace a osobní údaje (čl. 7 odst. 3 ústavy).

(2) Kdo informaci utajuje, uvede důvod a dobu utajení, nejdéle 10 let; utajení lze prodloužit jen rozhodnutím soudu. Utajení delší než 30 dnů je platné, jen potvrdí-li je soud; o oprávněnosti utajení rozhoduje soud též kdykoli na návrh kohokoli (čl. 7 odst. 3 ústavy).

(3) Prezident republiky a předseda Národní rady mají právo na všechny informace včetně utajovaných.

(4) Zneužití utajování ke skrytí protiprávního jednání nebo k ochraně veřejného služebníka je zneužitím moci (čl. 92 ústavy).

ČÁST SEDMÁ – ZPRAVODAJSKÁ SLUŽBA

§ 13

(1) Bezpečnostní informační služba shromažďuje a vyhodnocuje informace o hrozbách pro bezpečnost, svrchovanost a neutralitu státu, o terorismu, o činnosti cizích tajných služeb a o organizovaném zločinu, včetně zločinu veřejných služebníků.

(2) Zjištění předává současně prezidentu republiky, předsedovi Národní rady a řediteli státní policie.

(3) Bezpečnostní informační služba nemá žádné výkonné pravomoci. Odposlech, sledování a jiný zásah do soukromí smí provést jen policie na základě písemného povolení soudce (čl. 81 odst. 3 ústavy).

(4) Sledovat občany kvůli jejich názorům, politické činnosti nebo kritice veřejné moci je zakázáno.

(5) Činnost služby kontroluje výbor Senátu, tvořený třemi senátory zvolenými Senátem, a tribuni lidu, kteří mají přístup ke všem jejím spisům.

ČÁST OSMÁ – EVIDENCE A STATISTIKA

§ 14

(1) Veřejná služba informační vede evidenci obyvatel, matriky a registr osobních dokladů a vydává občanské průkazy a cestovní pasy.

(2) Každý má právo zjistit, kdo a kdy nahlížel do jeho údajů; přístup orgánů veřejné moci se zaznamenává.

(3) Statistický úřad zveřejňuje statistiky v otevřeném formátu, zejména průměrnou mzdu v soukromém sektoru pro výpočet platů (čl. 87 ústavy) a údaje pro volby a referenda.

ČÁST DEVÁTÁ – PRAVDIVOST VEŘEJNÝCH SLUŽEBNÍKŮ

§ 15 – Zištné veřejné lhaní

(1) Zištným veřejným lhaním se rozumí vědomě nepravdivé nebo podstatně neúplné tvrzení veřejného služebníka o věci veřejné, učiněné při výkonu funkce s cílem získat pro sebe nebo jiného prospěch nebo způsobit jinému újmu (čl. 7 odst. 2 ústavy).

(2) V zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, se za ustanovení o zneužití pravomoci úřední osoby vkládá nové ustanovení, které zní: „Veřejný služebník, který při výkonu funkce zištně veřejně lže nebo manipuluje informacemi o věci veřejné a způsobí tím újmu jinému nebo veřejnému majetku, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.“

(3) Za trestný čin se nepovažuje omyl, názor ani prognóza, které byly jako takové označeny.

ČÁST DESÁTÁ – OTEVŘENOST A ODPOVĚDNOST

§ 16

Veřejná služba informační vede veřejnou databázi o své struktuře, pravomocích, odpovědnosti jednotlivých služebníků, hospodaření a výsledcích (čl. 68 ústavy). Zaměstnanci jsou povinně pojištěni (čl. 84 ústavy).

ČÁST JEDENÁCTÁ – PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 17 – Přechodná ustanovení

(1) Do Veřejné služby informační se do 2 let od účinnosti ústavy začlení Česká televize, Český rozhlas, Český statistický úřad, Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace, Vojenské zpravodajství v rozsahu zpravodajské činnosti, Národní bezpečnostní úřad a agenda evidence obyvatel a osobních dokladů Ministerstva vnitra (čl. 124 ústavy).

(2) Rozhlasové a televizní poplatky zanikají dnem začlenění podle odstavce 1.

(3) Utajované informace starší 10 let se odtajní do 2 let od účinnosti tohoto zákona, nerozhodne-li soud o prodloužení utajení.

§ 18 – Zrušovací ustanovení

Zrušuje se zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, a zákon č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích, se zrušují ke dni začlenění podle § 17 odst. 1; zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací, a zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách, se použijí jen v rozsahu, v němž neodporují tomuto zákonu.

§ 19 – Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení výsledku referenda, jímž byl přijat.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. Obecná část

1. Účel zákona

Objektivně informovaná přímá demokracie stojí na tom, že občané znají pravdu. Zákon proto zakotvuje bezplatné právo na informace do 15 dnů, zákaz cenzury, soudní kontrolu utajování, volené a osobně odpovědné šéfredaktory veřejnoprávních médií a trestnost zištného lhaní veřejných služebníků. Zpravodajská služba nesmí sledovat občany za jejich názory.

2. Vazba na OIPD a texty autora

- **Hlava 4 OIPD, čl. 82 (VSI):** ministr informací na 4 roky; cenzura vyloučena; lhaní a porušování slibů politiků trestné; BIS jako zvláštní složka; státní televize, rozhlas a internet; přenosy rozprav, audiencí a pořadů NRČr; databáze ministerstev a IVS; statistický a matriční úřad – § 5, 8, 13 až 15.
- **Hlava 1 OIPD, čl. 36, 39, 43:** zištné lhaní a zatajování trestné; právo na bezplatné a neprodlené informace; nezaručené informace označit; PNRČr a prezident mají právo na všechny informace; BIS informuje PNRČr, prezidenta a ředitele policie současně – § 7, 10, 12, 13.
- **Hlava 2 OIPD, čl. 53, 54:** svoboda slova bez výjimek; cenzura je trestný čin konkrétních osob; utajit lze jen informace ohrožující život, zdraví, bezpečnost a soukromí; spory rozhoduje osobně odpovědný soudce – § 2, 12.
- **Hlava 1 OIPD, čl. 4:** špehování a hodnocení občanů zakázáno – § 2 odst. 3, 13 odst. 4.

3. Doplnění a odchylky

Téma	Autor	Návrh	Důvod
Odstranění nezákonného obsahu	cenzura bez výjimek trestná	jen rozhodnutím soudu v konkrétní věci trestného činu (§ 2 odst. 2)	Např. šíření dětské pornografie nebo výzvy k vraždě; soud není cenzor, ale ochrana obětí.
Odposlechy BIS	neuvedeno	jen policie se souhlasem soudce (§ 13 odst. 3)	Čl. 81 odst. 3 ústavy.
Trestnost lži	„lhaní politiků“ obecně	jen zištná lež při výkonu funkce, sazba do 3 let (§ 15)	Čl. 7 odst. 2 ústavy; omyl a názor nejsou trestné.
Porušení volebních slibů	trestný čin	důvod k odvolání (čl. 19 ústavy)	Ústava za nesplnění závazků stanoví odvolání, ne trest.
Poplatky	neuvedeno	zrušení, financování z rozpočtu se secesí (§ 9)	Poplatek není platba za konkrétní úkon (čl. 96).

4. Soulad s ústavou a étosem

Zákon naplňuje čl. 7, 18, 23, 30, 44, 51, 58, 61, 63–68, 81, 84, 87 a 92 ústavy. Odpovídá étosu: pravdivost, zákaz cenzury, stát nesmí určovat, co si lidé myslí (čl. 1 odst. 2 písm. c).

5. Dopady

Zrušení poplatků (přibližně 8 mld. Kč ročně) se promítne do státního rozpočtu; spojení statistiky, evidence a médií pod jednu službu přinese úspory ve správě.

B. Zvláštní část

K § 1 a 2: Zásady pravdivosti a zákaz cenzury.

K § 3: Ministerstvo informací.

K § 4 až 6: Ředitel, složky, rozhodující zaměstnanci.

K § 7 až 9: Veřejnoprávní média.

K § 10 a 11: Právo na informace a povinné zveřejňování.

K § 12: Utajování.

K § 13: Zpravodajská služba.

K § 14: Evidence a statistika.

K § 15: Zištné veřejné lhaní.

K § 16 až 19: Otevřenost, přechodná ustanovení, zrušení a účinnost.

Zdroje: Občanská ústava ČR (OIPD), čl. 1, 7, 18, 19, 23, 30, 44, 51, 58, 61, 63–68, 81, 84, 87, 92, 96, 124 (forumlidu.cz/oipd/navrh-ustavy); Fórum lidu – OIPD: Hlava 1 (čl. 4, 36, 39, 43), Hlava 2 (čl. 53, 54), Hlava 4 (čl. 78, 82), Východiska (bod 28); seznam zákonů (č. 21); zákony č. 106/1999 Sb., 483/1991 Sb., 484/1991 Sb., 348/2005 Sb., 412/2005 Sb., 153/1994 Sb.